

Erfgoedcellen zijn een hefboominstrument met een minimale budgettaire voetafdruk

25.09.2026

DEEL DEZE PAGINA

Erfgoedcellen zijn een hefboominstrument met een minimale budgettaire voetafdruk. Juist daarom is besparen erop budgettair verwaarloosbaar en maatschappelijk duur.

Verbinding

Het verleden wordt overal beleefd, of er nu een professionele structuur mee bezig is of niet. Heemkringen, genealogen, dorpsstoeten, verzamelaars, parochiale werkgroepen, fanfares, migrantenverenigingen, wijkcomités met een fotoarchief, de erfgoedcel maakt van al dat losse zand een veld. Ze vertaalt tussen vrijwilliger en administratie, stabiliseert vrijwillige en kwetsbare werkingen, brengt partijen samen die elkaar nooit zouden tegenkomen, en zet de bovenlokale bril op die een gemeentebestuur structureel niet opzet. Erfgoed houdt zich niet aan gemeentegrenzen: een abdijlandschap, een riviervallei, een industrieel verleden, een migratiegeschiedenis lopen daar dwars doorheen. Dat werk is grotendeels onzichtbaar. Daarom is het ook het eerste dat sneuvelt bij een besparing, en het laatste dat zich laat herstellen.

Culturele archiefwerking

Lokale gemeente- en stadsarchieven bewaren het geheugen van het bestuur én van de gemeenschap. Voor de erfgoedcel zijn zij de meest vanzelfsprekende partner, en omgekeerd geldt dat evenzeer. Die relatie ziet er anders uit naargelang de schaal, maar ze is in beide gevallen onvervangbaar.

In kleine gemeenten neemt de erfgoedcel de culturele archiefwerking grotendeels waar. Daar is vaak geen archivaris, of één die het bestuurlijke archiefbeheer maar net rond krijgt. Alles wat daarbovenop komt – registratie, digitalisering, ontsluiting, publiekswerking, ondersteuning van de lokale erfgoedwerking – loopt in belangrijke mate via de erfgoedcel, of

loopt niet. Wie daar snijdt, snijdt niet in een ondersteunende schil maar in de weinige professionele capaciteit die er is.

In grotere archieven biedt de erfgoedcel de experimenteerruimte die de culturele archiefwerking uitdaagt en doet innoveren. De erfgoedcel brengt publiek, thema's, regionale netwerken en cofinanciering waar het archief binnen het eigen mandaat niet bij komt. In die combinatie ontstaat synergie: participatieve collectievorming, gemeenschapsgericht archiveren, regionale digitale collectie-bemiddeling, thematische focuspunten. Precies in zulke samenwerkingen verkennen archieven hun culturele opdracht zonder hun bestuurlijke kerntaak te belasten.

Enkel schade, geen opbrengst

Besparen is een legitieme politieke keuze, en niemand beweert dat een begrotingstekort zichzelf oplost. Maar een besparing moet komen waar geld zit. Dat is niet bij cultuur, zeker niet bij cultureel erfgoed, en al helemaal niet bij de cultureel-erfgoedconvenants. Wat er wel zit, is het weefsel waarmee duizenden inwoners van honderden gemeenten hun eigen verhaal met dat van de gemeenschap verknopen, in het heden, verleden en toekomst. Dat weefsel is, eenmaal losgelaten, niet met een projectoproep te herstellen.

De grootorde waarmee erfgoedcellen op vandaag gefinancierd worden creëert geen vet dat kan weggesneden worden. Een besparing raakt onmiddellijk personeel, en personeel is hier het instrument. Deze tijden vragen, integendeel, net de politieke moed om het instrument te versterken. Het convenantenveld groeit, nét omdat het instrument werkt. Geen enkele besparing op de convenants is van betekenis in het dichtrijden van een tekort in de begroting maar holt wel het instrument uit dat net vanuit de aard ervan in schaal zou moeten kunnen blijven groeien, en daarmee ook haar impact.

Standpunt van de Lokale Overheidsarchieven, VVBAD – Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie, 25 september 2026